

УДК: 336.648: 336.025

Яцух О.О.
к.е.н., доцент, завідувача кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Таврійський державний агротехнологічний університет,
yatsuh@ukr.net

ТЕОРЕТИЧНЕ ТА НОРМАТИВНО- ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЛІЗИНГОВИХ ОПЕРАЦІЙ

Анотація. В статті досліджується існуюче теоретичне та нормативно-правове підґрунтя здійснення лізингових операцій, як одного із сучасних та перспективних фінансових інструментів залучення капіталу у вітчизняну економіку. Визначено основні напрямки вдосконалення лізингових відносин з урахуванням міжнародного досвіду.

Ключові слова: оренда, фінансовий та операційний лізинг, лізингододавець та лізингоодержувач, фінансові послуги, фінансовий ринок

JEL Classification: Q19, G31, R38.

Yatsukh Olena
PhD in Economics, Associate Professor,
Tavria state agrotechnological university,
yatsuh@ukr.net

THEORETICAL AND NORMATIVE-LEGAL SUPPLY OF LEASING OPERATIONS

Abstract. Leasing services acquired economic importance in leading the world in the early 20th century and acquired characteristics of financial instruments and incentives for the development of economic relations to stimulate the renewal of fixed assets. The rapid development of leasing in many countries contributed to providing its subjects with significant tax breaks, encouraging financial and credit institutions to lease.

At the international level, leasing operations are regulated by the UNIDROIT Convention "On International Financial Leasing". Domestic legislation complies with the basic provisions of the Convention and discloses them in the light of the national characteristics of the economy and the financial market. In Ukraine has developed its own legal and regulatory framework for the operation and development of leasing services both in the domestic and foreign markets in accordance with international agreements, which contributed to a significant increase in the volume of leasing operations on the financial market.

In addition to the legal acts regulating leasing relations, tax and financial and credit legislation is important for their development. As a result of the study, it was found that the legal framework for leasing relations needs further improvement, since the relationship is not fully resolved with respect to the ownership of the leased asset during the termination and termination of the leasing relationship, and the existing mechanism of leasing operations does not provide for economic incentives for the renewal of fixed assets. For the modernization of the domestic economy, in particular, there are no tax incentives for their implementation. Tax privileges should become a powerful financial leverage that can contribute to updating the material base on a qualitatively new basis of specific sectors of the economy.

Keywords: leasing, financial and operational leasing, lessor and lessee, financial services, financial market.

Постановка проблеми. Сучасна вітчизняна економіка потребує значної кількості додаткових фінансових капіталовкладень для відновлення її матеріально-технічної бази на якісно новій основі, особливо це відчутно в умовах фінансової кризи. Лізингові операції дозволяють залучити додаткові тимчасово вільні фінансові ресурси як на внутрішньому так і на зовнішньому фінан-

сових ринках. Проте механізм залучення і досі залишається не досконалим і потребує ретельних досліджень та опрацювання дієвих пропозицій щодо його поліпшення в умовах фінансової кризи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Міжнародна практика та вітчизняний досвід потребують подальших обґрунтованих наукових досліджень, теоретико-

методологічні аспекти механізму лізингових операцій знайшли відображення в роботах вітчизняних вчених, зокрема: М.Я. Дем'яненко, Ю.О.Лупенко, П.Т. Саблука, М.І. Кісіль, М.Ю. Коденської, Р.П. Саблука Р.П. Снігір, О.В. Трофімової, Р. Капроні, П.О. Лайко, та інші.

Формулювання цілей статті. Лізингові послуги є одним із надзвичайно дієвих фінансових інструментів як на вітчизняному так і на міжнародному рівнях для залучення фінансових ресурсів і стимулювання розвитку суб'єктів господарювання. Вітчизняна нормативно-правова база відповідає вимогам зарубіжного досвіду, проте не є досконалою та недостатньо стимулює підприємців для оновлення основних засобів виробництва, тому нагальною є необхідність дослідження особливостей формування лізингових операцій в сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу. Конструкція лізингу, як і сам юридичний термін, прийшла в Європу, а потім і поширилася по всьому світу зі США. Термін лізинг утворився від англійського дієслова «to lease», що означає «наймати», «брати в оренду». В англійській юридичній мові словом «leasing» позначається і традиційна задача майна в оренду, і власне лізинг як різновид оренди. Саме останнє значення набуло найбільшого поширення у світі. [13, с. 313]

У перекладі "лізинг" означає – "оренда". У сучасному розумінні, це фінансовий інструмент інвестування капіталу у вигляді довгострокової оренди основних засобів виробництва, умови якого обумовлені лізинговою угодою. Перші форми лізингових угод були відомі ще на початку 20 століття, проте широкого розповсюдження вони набули у 60-х роках, коли перед урядами провідних країн світу постали проблеми інтенсифікації економіки на основі великомасштабної модернізації основних виробничих засобів, в той час як на фінансовому ринку було накопичено значну суму вільних кредитних ресурсів, а попит на виробничі обладнання суттєво знижувався.

Державне регулювання у таких країнах було спрямоване на створення сприятливих умов до заохочення оновлення основних засобів, на основі надання різнопланових пільг, у тому числі й податкових, власникам,

які впроваджували сучасні види обладнання у виробництво з використанням лізингових угод, таким чином сприяючи розвитку як економіки виробництва так і фінансового ринку

На міжнародному рівні вимоги щодо здійснення операцій з фінансового лізингу були опрацьовані Міжнародним інститутом з уніфікації приватного права, це міжнародна незалежна міжурядова організація (УНІДРУА або UNIDROIT — з французькою Institut international pour l'unification du droit privé), створена в 1926 році і перезаснована в 1940, як допоміжна організація Ліги Націй, штаб квартира якої знаходиться на виллі Альдобрандіні в Римі. В результаті її роботи 28 травня у 1988 року в м. Оттава була прийнята Конвенція УНІДРУА «Про міжнародний лізинг», яка сприяє гармонізації приватного права окремих держав з міжнародного фінансового лізингу і створює умови для поступового прийняття різними державами уніфікованих норм. Україна для розширення світової кооперації і усунення бар'єрів здійснення зовнішньоекономічної діяльності приєдналася до Конвенції лише 11 січня 2006 році, в результаті чого було був підписаний Закон України "Про приєднання до Конвенції УНІДРУА про міжнародний фінансовий лізинг" [2]. Зараз членами УНІДРУА є 63 держави з п'яти континентів, які представляють різні правові, економічні та політичні системи, а також різні культурні традиції.

Проте, нормативне регулювання лізингових відносин в Україні вперше відбулось з прийняттям Закону України «Про лізинг» від 16 грудня 1997 року, хоча лізинг був відомий і раніше, як вид майнового найму і застосовувався ще до прийняття зазначеного закону. Це підтверджується наприклад Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про проведення сільськогосподарськими товаровиробниками розрахунків за поставлені на умовах лізингу трактори» від 21.11.1995 р. №708-р або наказом Фонду Державного майна України «Про забезпечення розвитку і регулювання лізингу» від 12.11.1996 р. №1365.

Згідно міжнародних наукових теоретичних досліджень визначено основні види лізингових операцій:

Операційний лізинг – зазвичай оренда на короткий термін, за якої орендодавець несе відповідальність за страхування, податки і утримання об'єкта. Може бути скасована орендарем раніше закінчення строку оренди [16]

Фінансовий лізинг – як правило, оренда на довгостроковий період, за якої відбувається повна амортизація об'єкта лізингу. У цьому випадку орендар несе відповідальність за технічне обслуговування, податки та страхування об'єкта. Зазвичай не скасовується орендарем без штрафних санкцій. В свою чергу, фінансовий лізинг розглядають, як :

- оренда, орієнтована на податки – вид фінансової оренди, за якої орендодавець виступає власником предмету лізингу для податкових цілей. Також називається «дійсна» оренда або податкова оренда. За договором купівлі-продажу орендар виступає власником об'єкта лізингу для податкових цілей. Такий вид оренди використовується, коли орендар не в змозі використати податкові пільги або амортизаційні відрахування, які з'являються у процесі володіння активом. У цьому випадку орендар може мати вигоду, тому що орендодавець може повернути частину податкових пільг у вигляді орендної плати;

- оренда під заставу – вид фінансової оренди, в якій орендодавцю належить значна частина купівельної ціни об'єкта лізингу на безповоротній основі. Це означає, якщо орендар припиняє вносити орендну плату, орендодавець припиняє вносити платежі по заставі (кредиту) за об'єкт лізингу.

- продаж з подальшою орендою – фінансова оренда, за якої орендар продає актив орендодавцю, а потім бере його в оренду. В цьому випадку можна виділити два моменти: орендар отримує готівкові кошти від продажу активу та орендар продовжує використовувати актив. [17].

Згідно вітчизняних наукових надбань та практичного досвіду наукова спільнота виділяє такі ознаки лізингу як виду господарської діяльності:

- 1) має триваючий (постійний) характер;
- 2) здійснюється на професійних засадах;
- 3) здійснюється особливим колом суб'єктів;

4) має інвестиційний та інноваційний характер (основним призначенням є оновлення основних виробничих фондів лізингодержувача);

5) здійснюється з метою одержання прибутку;

6) має публічно-приватний характер;

7) характеризується публічно-правовим регулюванням порядку здійснення, бухгалтерського обліку, оподаткування та поєднанням приватних і публічних інтересів в процесі здійснення державного регулювання та підтримки лізингової діяльності у пріоритетних галузях економіки.[14]

Відповідно до частини 1 статті 806 Цивільного кодексу України від 16.01.2003 № 435-IV за договором лізингу одна сторона (лізингодавець) передає або зобов'язується передати другій стороні (лізингодержувачеві) у користування майно, що належить лізингодавцю на праві власності і було набуто ним без попередньої домовленості із лізингодержувачем (прямий лізинг), або майно, спеціально придбане лізингодавцем у продавця (постачальника) відповідно до встановлених лізингодержувачем специфікацій та умов (непрямий лізинг), на певний строк і за встановлену плату (лізингові платежі). [15]

Цивільний кодекс України передбачає існування окремих видів і форм лізингу, про це йдеться в частині 3 статті 806. В Цивільному кодексі закріплено тільки визначення прямого і непрямого лізингу, а Закон України «Про фінансовий лізинг» містить визначення фінансового лізингу.

В статті 1 Закону України «Про фінансовий лізинг» закріплено визначення поняття фінансовий лізинг, згідно якого фінансовий лізинг - це вид цивільно-правових відносин, що виникають із договору фінансового лізингу. За договором фінансового лізингу лізингодавець зобов'язується набути у власність річ у продавця (постачальника) відповідно до встановлених лізингодержувачем специфікацій та умов і передати її у користування лізингодержувачу на визначений строк не менше одного року за встановлену плату (лізингові платежі). [4]

Визначення лізингу як господарської діяльності міститься в статті 292 Господарського кодексу України від

16.01.2003 № 436-IV, а саме лізинг - це господарська діяльність, спрямована на інвестування власних чи залучених фінансових коштів, яка полягає в наданні за договором лізингу однією стороною (лізингодавцем) у виключне користування другій стороні (лізингоодержувачу) на визначений строк майна, що належить лізингодавцю або набувається ним у власність (господарське відання) за дорученням чи погодженням лізингоодержувача у відповідного постачальника (продавця) майна, за умови сплати лізингоодержувачем періодичних лізингових платежів [1].

В частині другій статті 292 Господарського кодексу зазначено, що залежно від особливостей здійснення лізингових операцій лізинг може бути двох видів - фінансовий чи оперативний. За формою здійснення лізинг може бути зворотним, пайовим, міжнародним тощо. Визначення цих видів та форм раніше містилось в попередніх редакціях Закону України «Про лізинг» (в редакції Закону від 16.01.2004 р. була змінена назва - «Про фінансовий лізинг») а з прийняттям редакції від 16.01.2004 залишилось тільки визначення фінансового лізингу. Тому визначення оперативного лізингу та таких форм лізингу як зворотний, пайовий, міжнародний містяться у літературі.

Дещо інше визначення фінансового лізингу сформульовано у податковому законодавстві. У підпункті 14.1.97 пункту 14.1 статті 14 Податкового кодексу України зазначено, що фінансовий лізинг (оренда) - господарська операція, що здійснюється фізичною або юридичною особою і передбачає передачу орендарю майна, яке є основним засобом згідно з цим Кодексом і придбане або виготовлене орендодавцем, а також усіх ризиків та винагород, пов'язаних з правом користування та володіння об'єктом лізингу [7].

Лізинг (оренда) вважається фінансовим, якщо лізинговий (орендний) договір містить одну з таких умов:

- об'єкт лізингу передається на строк, протягом якого амортизується не менш як 75 відсотків його первісної вартості, а орендар зобов'язаний на підставі лізингового договору та протягом строку його дії придбати об'єкт лізингу з наступним переходом права

власності від орендодавця до орендаря за ціною, визначеною у такому лізинговому договорі;

- балансова (залишкова) вартість об'єкта лізингу на момент закінчення дії лізингового договору, передбаченого таким договором, становить не більш як 25 відсотків первісної вартості ціни такого об'єкта лізингу, що діє на початок строку дії лізингового договору;

- сума лізингових (орендних) платежів з початку строку оренди дорівнює первісній вартості об'єкта лізингу або перевищує її;

- майно, що передається у фінансовий лізинг, виготовлене за замовленням лізингоотримувача (орендаря) та після закінчення дії лізингового договору не може бути використаним іншими особами, крім лізингоотримувача (орендаря), виходячи з його технологічних та якісних характеристик.

Законом України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» встановлено загальні правові засади у сфері надання фінансових послуг, здійснення регулятивних та наглядових функцій за діяльністю з надання фінансових послуг. Метою цього Закону є створення правових основ для захисту інтересів споживачів фінансових послуг, правове забезпечення діяльності і розвитку конкурентоспроможного ринку фінансових послуг в Україні, правове забезпечення єдиної державної політики у фінансовому секторі України. [3]

Розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України «Положення про надання послуг з фінансового лізингу юридичними особами - суб'єктами господарювання, які за своїм правовим статусом не є фінансовими установами» від 22.01.2004 р № 21 встановлено можливості надання послуг з фінансового лізингу та порядок, якого необхідно дотримуватись при наданні цієї послуги юридичними особами - суб'єктами господарювання, які за своїм правовим статусом не є фінансовими установами, але мають визначене законами та нормативно-правовими актами Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг право надавати послугу з фінансового лізингу [11]

Постанова КМУ від 7 грудня 2016 р. № 913 Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з надання фінансових послуг (крім професійної діяльності на ринку цінних паперів).

Відповідно до пункту 2 частини першої статті 7 і абзацу першого частини другої статті 9 Закону України “Про ліцензування видів господарської діяльності” Кабінет Міністрів України регламентує ліцензійні умови провадження господарської діяльності з надання фінансових послуг (крім професійної діяльності на ринку цінних паперів), згідно яких встановлюють вичерпний перелік вимог, обов’язкових для виконання ліцензіатом, та вичерпний перелік документів, що додаються до заяви про отримання ліцензії. Визначено обов’язки Ліцензіата, який зобов’язаний виконувати вимоги цих Ліцензійних умов, а здобувач ліцензії - їм відповідати. [9]

Законом України «Про фінансовий лізинг» визначено загальні правові та економічні засади фінансового лізингу, а також урегульовані правові відносини між лізингодавцем та лізингоотримувачем, визначенні основні пункти договору фінансового лізингу, перехід права власності на об’єкт лізингу, та зобов’язання що виникають між сторонами, їх права та обов’язки. [4]

Предмет договору фінансового лізингу визначений в статті третій цього закону. Предметом договору лізингу може бути не споживна річ, визначена індивідуальними ознаками та віднесена відповідно до законодавства до основних фондів. Зазначено, що не можуть бути предметом лізингу земельні ділянки та інші природні об’єкти, єдині майнові комплекси підприємств та їх відокремлені структурні підрозділи (філії, цехи, дільниці). Майно, що перебуває в державній або комунальній власності може бути передано в лізинг у порядку, встановленому цим Законом, якщо щодо такого майна відсутня заборона передачі в користування та/або володіння.

Законодавець до суб’єктів лізингу відносить лізингодавцю, лізингоодержувача, продавця (постачальника) та інших фізичних чи юридичних осіб що є сторонами багатостороннього договору лізингу.

Статтею п’ятою Закону України «Про фінансовий лізинг» передбачено сублізинг, який полягає у тому, що лізингоодержувач за договором лізингу передає третім особам (лізингоодержувачам за договором сублізингу) у користування за плату на погоджений строк відповідно до умов договору сублізингу предмет лізингу, отриманий раніше від лізингодавця за договором лізингу. Статтею шостою цього ж Закону встановлюються вимоги до форми договору лізингу та його істотні умови, а в статті десятій та одинадцятій закріплені права та обов’язки лізингодавця та лізингоодержувача. (Табл.1)

Можливості подальшого розвитку лізингу в Україні передусім залежать від удосконалення правової бази оподаткування лізингових та пов’язаних з ними фінансово-кредитних операцій. Основою є нормативно-правова база, Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI діючий з 01 січня 2011 року, та закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» № 2664-III від 12.07.2001 року.

Лізингові операції згідно Податкового кодексу України оподатковуються двома основними податками – податком на додану вартість та податком на прибуток. Отримання об’єкта фінансового лізингу є підставою для нарахування податкового кредиту з ПДВ в лізингоотримувача та податковими зобов’язаннями в лізингодавця. Згідно п. 198.2 Податкового Кодексу "датой збільшення податкового кредиту орендаря (лізингоотримувача) для операцій фінансової оренди (лізингу) є дата фактичного отримання об’єкта фінансового лізингу таким орендарем" . Позитивною стороною придбання майна в лізинг є отримання покупцем податкового кредиту в повному обсязі, що дозволяє зменшити свої податкові зобов’язання.

Згідно п. 14.1.191 Податкового Кодексу фінансовий лізинг прирівнюється до постачання товарів. В такому разі підприємство лізингоотримувач керується стандартами бухгалтерського обліку (ПСБО) в частині обліку даного основного засобу.

Таблиця 1

Права та обов'язки лізингодавця та лізингодержувача ЗУ «Про фінансовий лізинг»

Лізингодавець	Лізингодержувач
Права:	
<p>1) інвестувати на придбання предмета лізингу як власні, так і залучені та позичкові кошти;</p> <p>2) здійснювати перевірки дотримання лізингодержувачем умов користування предметом лізингу та його утримання;</p> <p>3) відмовитися від договору лізингу у випадках, передбачених договором лізингу або законом;</p> <p>4) вимагати розірвання договору та повернення предмета лізингу у передбачених законом та договором випадках;</p> <p>5) стягувати з лізингодержувача прострочену заборгованість у безспірному порядку на підставі виконавчого напису нотаріуса;</p> <p>6) вимагати від лізингодержувача відшкодування збитків відповідно до закону та договору;</p> <p>7) вимагати повернення предмета лізингу та виконання грошових зобов'язань за договором сублізингу безпосередньо йому в разі невиконання чи прострочення виконання грошових зобов'язань лізингодержувачем за договором лізингу.</p>	<p>1) обирати предмет лізингу та продавця або встановити специфікацію предмета лізингу і доручити вибір лізингодавцю;</p> <p>2) відмовитися від прийняття предмета лізингу, який не відповідає його призначенню та/або умовам договору, специфікаціям;</p> <p>3) вимагати розірвання договору лізингу або відмовитися від нього у передбачених законом та договором лізингу випадках;</p> <p>4) вимагати від лізингодавця відшкодування збитків, завданих невиконанням або неналежним виконанням умов договору лізингу.</p>
Обов'язки:	
<p>1) у передбачені договором строки надати лізингодержувачу предмет лізингу у стані, що відповідає його призначенню та умовам договору;</p> <p>2) попередити лізингодержувача про відомі йому особливі властивості та недоліки предмета лізингу, що можуть становити небезпеку для життя, здоров'я, майна лізингодержувача чи інших осіб або призводити до пошкодження самого предмета лізингу під час користування ним;</p> <p>3) відповідно до умов договору своєчасно та у повному обсязі виконувати зобов'язання щодо утримання предмета лізингу;</p> <p>4) відшкодувати лізингодержувачу витрати на поліпшення предмета лізингу, на його утримання або усунення недоліків у порядку та випадках, передбачених законом та/або договором;</p> <p>5) прийняти предмет лізингу в разі дострокового розірвання договору лізингу або в разі закінчення строку користування предметом лізингу.</p> <p>Відповідного до умов договору лізингодавець може мати інші права та обов'язки.</p>	<p>1) прийняти предмет лізингу та користуватися ним відповідно до його призначення та умов договору;</p> <p>2) відповідно до умов договору своєчасно та у повному обсязі виконувати зобов'язання щодо утримання предмета лізингу, підтримувати його у справному стані;</p> <p>3) своєчасно сплачувати лізингові платежі;</p> <p>4) надавати лізингодавцеві доступ до предмета лізингу і забезпечувати можливість здійснення перевірки умов його використання та утримання;</p> <p>5) письмово повідомляти лізингодавця, а в гарантійний строк і продавця предмета, про всі випадки виявлення несправностей предмета лізингу, його поломки або збоїв у роботі;</p> <p>6) письмово повідомляти про порушення строків проведення або не проведення поточного чи сезонного технічного обслуговування та про будь-які інші обставини, що можуть негативно позначитися на стані предмета лізингу, - негайно, але у будь-якому разі не пізніше другого робочого дня після дня настання вищезазначених подій чи фактів, якщо інше не встановлено договором;</p> <p>7) у разі закінчення строку лізингу, а також у разі дострокового розірвання договору лізингу та в інших випадках дострокового повернення предмета лізингу - повернути предмет лізингу у стані, в якому його було прийнято у володіння, з урахуванням нормального зносу або у стані, обумовленому договором.</p> <p>Лізингодержувач може мати інші права та обов'язки відповідно до умов договору лізингу, цього Закону та нормативно-правових актів.</p>

При оподаткування лізингових операцій податком на прибуток виявляються неузгоджені розбіжності у нормативно-правовій базі, а саме об'єкт лізингу не є власністю лізингоотримувача, в той час коли його вартість обліковуються на балансі та здійснюється нарахування амортизації, сума якої відноситься до витрат підприємства.

Основу економічних взаємозв'язків між лізингоодержувачем та лізингодавцем створюють лізингові платежі, які відображають відносини власності, користування, реалізація та отримання прав власності на засоби виробництва.

Після повної виплати своїх зобов'язань лізингоотримувачем, лізингодавець передає право власності на об'єкт лізингу стороні яка обліковує на балансі предмет лізингу, через механізм продажу, дотримуючись норм законодавства, при цьому виникає подвійне оподаткування на один і той же об'єкт основних засобів.

Тому з метою стимулювання підприємницького інтересу до лізингової діяльності необхідно ліквідувати неузгодженості та суперечності в законодавчій базі, вдосконалити механізм оподаткування лізингових операцій.

Нагальною є потреба вдосконалення амортизаційної політики, визначення термінів та порядку амортизації майна, яке здається в лізинг.

Вимагають суттєвого поліпшення законодавчі та нормативні акти, що регулюють експорт та отримання платежів із-за кордону, з метою сприяння передання в міжнародний лізинг продукції українських товаровиробників, в частині відшкодування податку на додану вартість.

Приведення вітчизняного законодавства у відповідність до норм міжнародного права дасть змогу залучити до лізингової діяльності іноземних інвесторів і зарубіжні лізингові компанії, що сприятиме структурній перебудові економіки, швидкому розвитку інвестиційного процесу та інноваційного механізму технологічного оновлення виробництва і, зрештою, збільшенню випуску конкурентоспроможної на світовому ринку продукції [14 с. 260-261].

Крім того, в лізингових платежах слід враховувати суму податків, які можуть сплачуватися: податок з власників транспортних засобів (у випадку перевищення вартості майна обмежених нормами Податкового кодексу України) і податком на майно. Таким чином, загальна сума лізингових платежів не є постійною величиною, а залежить від перелічених параметрів та швидкості відшкодування вартості лізингового майна. Чим швидше буде погашена вартість лізингового майна, наприклад, шляхом виплати авансу, тим менші проценти будуть нараховуватися на залишкову вартість лізингового майна. І навпаки, якщо лізингоодержувач переносить виплату перших платежів на пізніший строк, то первинна вартість майна зростає за рахунок нарахованих відсотків на вартість лізингованого майна і кредиту.

Не враховані нормами чинного законодавства облік платежів за користування об'єктом лізингу (послуги, комісії, відсотки, тощо) відносяться на витрати в періоді оплати таких витрат (як правило щомісячно). В бухгалтерському обліку такі витрати обліковуються на Дт рахунку 952 «Інші фінансові витрати», та в подальшому зменшують податок на прибуток, а логічно на нашу думку повинні відноситися до вартості об'єкту лізингу.

Розміри, спосіб, форма і періодичність виплат, а також метод визначення загальної суми лізингових платежів встановлюються в лізинговому контракті за взаємною згодою сторін. Порядок здійснення лізингових платежів гнучкіший, ніж за кредитними угодами (лізингоодержувач може розраховувати надходження своїх доходів і разом з лізингодавцем розробити гнучку схему платежів).

У вітчизняній нормативно-правовій практиці існує лише єдиний механізм стимулювання залучення додаткових фінансових ресурсів в господарську діяльність на основі лізингових операцій, а саме в аграрній сектор економіки. Постанова КМУ від 10 грудня 2003 р. № 1904 «Про порядок використання коштів державного бюджету, що спрямовуються на придбання вітчизняної техніки і обладнання для агропромислового комплексу на умовах фінансового лізингу та заходи за операціями фінансового лізин-

гу» передбачено механізм використання коштів, НАК "Укragролізинг" за рахунок державного бюджету для забезпечення сільськогосподарських підприємств, сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, інших суб'єктів підприємницької діяльності агропромислового комплексу та фізичних осіб - членів особистих селянських господарств технікою і обладнанням вітчизняного виробництва на умовах фінансового лізингу, що здійснюється на підставі договорів, укладених між Компанією і лізингодержувачами.

Висновки: В Україні сформована власна нормативно-правова база щодо функціонування та розвитку лізингових послуг, як на внутрішньому так і на зовнішньому ринку у

відповідності з міжнародними домовленостями, що сприяло значному зростанню обсягів лізингових операцій на фінансову ринку.

Проте, нормативно-правова база лізингових відносин потребує подальшого вдосконалення, оскільки не до кінця урегульовані взаємовідносини, щодо власності об'єкта лізингу під час дії та закінчення лізингової відносин, а також існуючий механізм лізингових операцій не передбачає економічних стимулів оновлення основних засобів для модернізації вітчизняної економіки, зокрема відсутні податкові стимули при їх здійсненні. Пільги з оподаткування мають стати потужним фінансовим важелем, здатним сприяти оновленню матеріальної бази на якісно новій основі вітчизняної економіки.

Список літератури

1. Господарський кодекс України, Верховна Рада України, Закон, Кодекс від 16.01.2003 № 436-IV Електронний ресурс <http://rada.gov.ua>
2. Закон України "Про приєднання України до Конвенції УНІДРУА про міжнародний фінансовий лізинг" (в редакції Закону України від 11.01.2006 року № 3301-IV) // Бухгалтерія: право, податки, консультації. – К.: Бліц-інформ, 2006. - №12 (685). – с.5-9.
3. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» Верховна Рада України, Закон 12 липня 2001 року № 2664-III. Електронний ресурс <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2664-14/page>.
4. Закон України «Про фінансовий лізинг», Верховна Рада України, Закон від 16.12.1997 № 723/97-ВР. Електронний ресурс <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/ru/723/97>
5. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» Верховна Рада України, Закон від 12.07.2001 р № 2664-III Електронний ресурс <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>
6. Конвенція про міжнародний фінансовий лізинг 1988 р. http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_263/page2
7. Податковий кодекс України, Верховна Рада України, Закон, Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI Електронний ресурс <http://rada.gov.ua>
8. Постанова КМУ «Про порядок використання коштів державного бюджету, що спрямовуються на придбання вітчизняної техніки і обладнання для агропромислового комплексу на умовах фінансового лізингу та заходи за операціями фінансового лізингу» від 10.12.2003 р. Електронний ресурс http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP031904.html
9. Постанова КМУ «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з надання фінансових послуг (крім професійної діяльності на ринку цінних паперів)» від 7 грудня 2016 р. № 913. Електронний ресурс <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/913-2016-p>
10. Правила надання послуг з фінансового лізингу Національною акціонерною компанією «Укragролізинг», затверджених Рішенням дирекції НАК «Укragролізинг» від 01.03.2017р. Електронний ресурс http://www.ukragroleasing.com.ua/attachments/article/1871/Pravila_nadanna_Lizing.pdf
11. Розпорядження державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України «Положення про надання послуг з фінансового лізингу юридичними особами - суб'єктами господарювання, які за своїм правовим статусом не є фінансовими установами» від 22.01.2004 р № 21. Електронний ресурс <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0492-04>
12. Цивільне право : підручник: у 2 т. / В.І. Борисова (кер. авт. кол), Л.М. Баранова, Т.І. Бегова та ін.; за ред. В.І. Борисової, І.В. Фатєєвої, В.Л. Яроцького – Х.: Право. – 2011.-Т.2 – 816 с.
13. Малишко В.М., Микитюк М.С., Правова природа лізингу / В. М. Малишко, М. С. Микитюк, //Юридичний вісник - №1 - (34), 2015.
14. Трофімова О. В. Правове регулювання лізингової діяльності: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.04 / О. В. Трофімова; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2005.
15. Цивільний кодекс України, Верховна Рада України, Закон, Кодекс від 16.01.2003 № 435-IV
16. Annual Survey 2015. Leaseurope [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.leaseurope.org/uploads/documents/stats/European%20Leasing%20Market%202015.pdf>
17. Fundamental of corporate finance. 3-d edition. Richard A. Brealey, Stewart C. Myers, Alan J. Marcus. 2001 by The McGraw-Hill Companies
18. Саблук Р.П. Фінансовий лізинг в АПК: моногр. / Р.П. Саблук. - К.: ІАЕ УААН, 2003. - 178 с.
19. Снігір Л.Я. Посібник з лізингу: навч. посіб. / Л.Я. Снігір, Д.О. Богодухов, С.П. Кисіль та ін. - К.: ТОВ «Поліграф плюс», 2009. - 388 с

20. Капрони Р. Лізинг в Україні: посібник. Проект з розвитку лізингу в Україні МФК / Р. Капрони, С. Кисіль, Н. Рязанова, Д. Василенко. - К.: USAID, 2000. - 142 с.

References

1. Gospodarskiy kodeks Ukrayini, Verhovna Rada Ukrayini, Zakon, Kodeks vid 16.01.2003 № 436-IV Online <http://rada.gov.ua> [in Ukrainian]
2. Zakon Ukrayini "Pro priednannya Ukrayini do Konventsiyi UNIDRUA pro mizhnarodniy finansoviy lizing" (v redaktsiyi Zakona Ukrayini vid 11.01.2006 roku № 3301-IV). *Buhgalteriya: pravo, podatki, konsultatsiyi*. – K.: *Blits-inform* (2006) - №12 (685). – p.5-9. [in Ukrainian]
3. Zakon Ukrayini «Pro finansovi poslugi ta derzhavne reguluyuvannya rinkiv finansovih poslug» Verhovna Rada Ukrayini, Zakon 12 lipnya 2001 roku № 2664-III. [Online], available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2664-14/page>. [in Ukrainian]
4. Zakon Ukrayini «Pro finansoviy lizing», Verhovna Rada Ukrayini, Zakon vid 16.12.1997 № 723/97-VR. [Online], available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/ru/723/97> [in Ukrainian]
5. Zakon Ukrayini «Pro finansovi poslugi ta derzhavne reguluyuvannya rinkiv finansovih poslug» Verhovna Rada Ukrayini, Zakon vid 12.07.2001 r № 2664-III [Online], available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2664-14> [in Ukrainian]
6. Konventsiya pro mizhnarodniy finansoviy lizing 1988 r. Online, available at: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_263/page2 [in Ukrainian]
7. Podatkoviy kodeks Ukrayini, Verhovna Rada Ukrayini, Zakon, Kodeks vid 02.12.2010 № 2755-VI [Online], available at: <http://rada.gov.ua> [in Ukrainian]
8. Postanova KMU «Pro poryadok vikoristannya koshtiv derzhavnogo byudzhetu, shcho spryamovuyutsya na pridbannya vitchiznyanoi tehniki i obladnannya dlya agropromislovogo kompleksu na umovah finansovogo lizingu ta zahodi za operatsiyami finansovogo lizingu» vid 10.12.2003 r. [Online], available at: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP031904.html [in Ukrainian]
9. Postanova KMU «Pro zatverdzhennya litsenziynih umov provadzhennya gospodarskoyi diyalnosti z nadannya finansovih poslug (krim profesiyanoi diyalnosti na rinku tsinnih paperiv)» vid 7 grudnya 2016 r. № 913. [Online], available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/913-2016-p> [in Ukrainian]
10. Pravila nadannya poslug z finansovogo lizingu Natsionalnoyu aktsionernoju kompanieju «Ukragrolizing», zatverdzenih Rishennyam direktsiyi NAK «Ukragrolizing» vid 01.03.2017. [Online], available at: http://www.ukragroleasing.com.ua/attachments/article/1871/Pravila_nadanna_Lizing.pdf [in Ukrainian]
11. Rozporyadzhennya derzhavnoi komisiyi z reguluyuvannya rinkiv finansovih poslug Ukrayini «Polozhennya pro nadannya poslug z finansovogo lizingu yuridichnimi osobami - sub'ektami gospodaryuvannya, yaki za svoym pravovim statusom ne e finansovimi ustanovami» vid 22.01.2004 r № 21. [Online], available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0492-04> [in Ukrainian]
12. Borisova, V.I. (2011) *Tsilne pravo* : pidruchnik: u 2 t. /, L.M. Baranova, T.I. Begova ta in.; za red. V.I. Borisovoyi, I.V. Fateevoyi, V.L. Yarotskogo. *H.: Pravo*, T.2, 816 p. [in Ukrainian]
13. Malishko V.M., Mikityuk M.S. (2015) *Pravova priroda lizingu. Yuridichniy visnik* - №1 - (34). [in Ukrainian]
14. Trofimova O. V. (2005) *Pravove reguluyuvannya lizingovoyi diyalnosti: avtoref. dis. kand. yurid. nauk: 12.00.04. Kiyiv. nats. un-t im. Tarasa Shevchenka*. – K. [in Ukrainian]
15. *Tsilniy kodeks Ukrayini, Verhovna Rada Ukrayini, Zakon, Kodeks vid 16.01.2003 № 435-IV* [in Ukrainian]
16. Annual Survey 2015. Leaseurope [Online], available at: <http://www.leaseurope.org/uploads/documents/stats/European%20Leasing%20Market%202015.pdf> [in English]
17. *Fundamental of corporate finance. 3-d edition. Richard A. Brealey, Stewart C. Myers, Alan J. Marcus. 2001 by The McGraw-Hill Companies* [in English]
18. Sabluk R.P. (2003) *Finansoviy lizing v APK: monogr. K.: IAE UAAN*, 178 p. [in Ukrainian]
19. Snigir L.Ya. (2009) *Posibnik z lizingu: navch. posib. / L.Ya. Snigir, D.O. Bogoduhov, S.P. Kisel ta in. - K.: TOV «Poligraf plyus»*, 388 p [in Ukrainian]
20. R. Kaproni, S. Kisel, N. Ryazanova, D. Vasilenko (2000). *Lizing v Ukrayini: posibnik. Proekt z rozvitku lizingu v Ukrayini MFK / K.: USAID*, 142 p. [in Ukrainian]